Ч. 143 Четвер 29 Червня (11 Липня) 1895. Рік V.

Виходить у Львові що дня (крім неділь і гр. кат. сьвят) о 5-ій годині по полудни.

Редакция і Адміністрация: улиця Чарнецкого ч. 5.

Письма приймають ся лиш франковані.

Рукописи звертають ся лиш на окреме жаданє і за зложенєм оплати почтової.

Рекламациї незапечатані вільні від оплати почтової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Газети Львівскої".

Передплата у Львові в бюрі дневників Люд. Пльона і в ц. к. Старостевах на провинциї:
на цілий рік зр. 2·40
на пів року зр. 1·20
на чверть року „ —·60
місячно . . „ —·20
Поодиноке число 1 кр.

З почтовою пересилкою:
на цілий рік зр. 5·40
на пів року зр. 2·70
на чверть року зр. 1·35
місячно . . „ —·45
Поодиноке число 3 кр.

Бесіда пос. Вахнянина

виголошена на засіданю Палати Послів дня 8 липня с. р. підчас дебати над титулом „віроісповіданя".

Висока Палато! Користаю з сеї хвилі, щоби кількома словами покласти вис. правительству на серце, що для греко-католицкої церкви в Галичині і рускового клира треба би зробити вже в найблизшім часі і для сповненя того постарати ся о відповідні материяльні средства при укладаню буджету на 1896 рік. Мною руководить при тім то переконанє, що тому, що доси в сім напрямі занедбано неконче може винувати зла воля. Признаю навіть, що сего або того не виконано може лиш длятого, що запутані відносини послідних часів, з якими правительство мало богато роботи, не дозваляли єму звертати більшої прихильнїйшої уваги на інтереси і потреби рускої церкви в Галичині.

То, що занедбано, відносить ся в першій лінії до виобразованя молодого руского клира. Звістно преці, що в 1893 р. за згодою руского епископату знесено руску центральну семинарию духовну у Відни, заведенє, в котрім від многих літ знаходило приміщенє 25 питомців і побирали там своє теольоґічне образованє. Зі знесенєм сего заведеня припала скарбови державному, коли не ошибаю ся річна сума 21.000 зр.

Правительство обіцяло тогди, що згадану суму ужиє в цілости і дальше на цїли образованя молодого руского клира. Рішенє правительства було таке, що здібнїйшим руским питомцям духовним мало ся надавати стипендиї, чим мала бути дана їм можність продовжати і доповняти свої науки теольоґічні на заграничних виділах, передовсім же в Римі. Намір на всякий случай відповідаючий цїли. Але від того часу минуло вже два роки, а ми не могли довідати ся, щоби та дана обіцянка була додержана.

Попри то було ще в намірі вис. Правительства розділити руску ґенеральну семинарию духовну у Львові на три епархіяльні семинариї длятого, щоби домашну дисциплїну можна лїпше удержати і щоби поодинокі епископи трох руских епархій могли лїпше наглядати за способом образованя і виховання свого клира. І той поділ на три части доси не переведено. Длятого то чую ся бути в праві звернути ся до вис. Правительства з просьбою, щоби оно в обох сих напрямах сповнило як найскорше дане слово.

Звістно дальше загально, що переведене перед роками управильненє конґруи католицкого клира взагалї стоїть в яскравій супеpечности з теперішними відносинами. Від часу згаданого управильненя платнї нема у нас в краю, що правда так званих „голодівок". Але материяльне положенє нашого клира по селах мимо того не поправило ся, бо він мусить шукати свого удержаня в значній части в господарстві рільнім, і що, як загально звістно, рільничі відносини цїлої держави, а особливо Галичини в послїдних роках не лиш не поліпшили ся, але навіть ще й погіршили ся. (Голоси: Зовсім правда!)

До того переконаня прийшло, здаєсь, вже й саме вис. Міністерство віроісповідань і як менї сказано, взяло ся вже з власної охоти до нового управильненя конґруи. Єсть вже виготовлений проект, на основі котрого можна би сподївати ся поліпшеня материяльного положеня католицкого клира. Той проект не допускає, що правда віяких рожевих надій, але він здаєсь зможе бодай помогти клирови в єго материяльнім положеню в той спосіб, як додатки до платнї для урядників державних.

Позваляю собі при тім пригадати, що я ще в марті с. р. предложив вис. Палаті петицию цїлого клира греко-католицкої епархії перемиской, в котрій материяльне положенє руского духовеньства було представлене так сумним, хоч згідним з правдою, що навіть наша комисия буджетова, котра все дуже строго розважає, виділа ся спонуканою не лиш як найгорячійше припоручити ту петицию, але також і поставити внесенє: вис. Правительство зволить взяти ту петицию під розвагу і постарати ся о поміч. О тій пекучій справі поговорить ще обширнійше мій поважаний товариш пос. Пастор.

Дальшою моєю просьбою до теперішного правительства було би, щоби вже в найблизшім часї було постановлено виплачувати клирови его місячну платню з гори. Духовеньство не заслугує в сім взглядї на упослїдженє і та обставина повинна бути рішаючою.

Дальше нехай менї буде вільно звернути увагу вис. Міністерства віроісповідань на одну невідповідність, яка дотикає адміністрацийної управи епархій. Не знаю вже від якого часу пішло в звичай, що опорожнені в наслїдок смерти посади при поодиноких капітулах обсаджують ся знову аж по многих роках. В Перемишли н. пр. настав тепер случай, що в греко-католицкій консисториї суть опорожнені аж чотири посади капітульні. Розумієся, що через то настає застоя в цїлій внутрішній адміністрациї епархії, коли чотири особи мусять

5)

ЧИМ ЛЮДИ ЖИВІ.

(Ґіґієнїчно-культурна розвідка).

II.

Всїлякі материяли на поживу — Збіже і стручкові ростини. — Огородовина. — Обрістники і губи. — Дрібні звірята яко пожива. — Канібалізм або людоїдство. — В чім есть вартість поживи і як она відживляє тїло.

(Дальше.)*)

Попереду вже сказали ми, що на ужиток губ яко поживы мусїли навести чоловіка деякі звірята. І дійстно, коли зважимо, що чоловік уживає на поживу як-раз такі губи, котрі своїм виглядом не дуже впадають в очи — порівнаймо н. пр. печерицю або хоч би й правдивий гриб з червоним моримухом — або таки котрих навіть і зовсїм не видко — як н. пр. труфля, котра росте під землею — а котрі аж мусять вишукувати деякі звірята, то погляд сей покаже ся хочби в части оправданий. Правда, що опісля аж довголїтний досвід міг чоловіка научити, котру губу можна їсти, а котру нї. Але що голод змушував чоловіка брати собі губу на поживу, то річ певна, бо ще й нинї в часї голоду або на переднївку ратують ся люди губами.

Ужиток губ на поживу сягає до ще пізнїйших часів як огородовина. Губи суть, що правда, всюди на цїлій земли, але они держать ся звичайно деяких ростин і звірят та находять ся лиш там, де суть ті ростини і звірята. Відтак майже всї з'їдомі губи ростуть лиш в краях з уміреним теплом, отже переважно в Европі, північній Азиї і Америцї. Люди пізнали їх пожиток аж тогди коли прийшли в сї сторони, а то було розмірно вже дуже пізно. Тим то й поясняєсь що ужиток губ на поживу сягає вже пізних часів мабуть значно пізнїйших як огородовини. Не маємо бодай нїякої звістки, щоби найстарші культурні народи знали і уживали губ на поживу. Найдавнїйша звістка сягає часів грецких і римских.

Стародавні Греки і Римляни знали губи і цїнили їх високо. Плїній розповідає, що римскі смакуни самі приправляли губи яко страву дуже цїнну в срібних посудинах і уживали до того срібних або бурштинових приладів. Найбільше улюбленою у Римлян губою був т. зв. яєчник, котрий они називали „князем між губами" і цїннїйшим від золота. Та губа єсть ще й нинї улюбленою поживою в північній Італії і полудневій Франциї.

Друга улюблена у Римлян губа була труфля, котра нинї між губами займає найперше місце і належить до найцїннїйших. Нїяка инша губа не має такої історії як труфля. Греки називали єї „ґіднон" а Римляни „tuber" і знали вже кілька єї родів; найцїннїйша була у них т. зв. біла труфля, котру спроваджувано з Африки і плачено за ню дуже високо. Труфля росте лиш під землею але так, що кінчиком досягає під сам верх землї, а що найбільше знаходить ся під землею на цаль або два глубоко. Она виглядає як грудочка більше або менше кругла або подовгасто кругла, має зверха грубу, досить тверду чорняву шкірочку а коли єї перекраяти, то она в серединї єсть мясиста жовтаво-біла і брунатно жилочкована або, як то каже ся, мармурована. Запах єї єсть сильно ароматичний, у декотрих родів нагадуючий трохи цибулю а смак дрібку гіркавий. Величина труфлї єсть по найбільшій части така, як волоского оріха, рідше як великої барабольї, але бувають і такі що важать фунт і більше. Маємо яких 20 родів труфель, котрі ростуть в Европі, головно в північній Італії полудневій

*) У вчерашнім фейлетонї на другій сторонї в третім стовпци а другім уступі стала ся через недогляд в коректі дуже разяча помилка, котру тут справляємо. Повинно бути: „Коли вже дивно, як міг чоловік вишукати собі відповідну поживу межи бурянами, то ще дивнїйше, як знайшов єї"... і т. д. З инших разячих помилок справляємо ще отсих кілька важнїйших: на другій сторонї фейлетону в першім стовпци в 19 рядку замість слова „будчасте" повинно бути: „дудчасте". На тій же самій сторонї але в другім стовпци а 13 рядку замість: „петроселїнон", повинно бути: „петроселїнон".

працювати за вісїм, а при тім не треба й забувати, що перемиска греко-католицка епархія має 39 деканатів з 727 душпастирями. Дїловодство мусить бути численне і длятого було би лиш відповідним, щоби так довге необсаджуване посад капітульних обмежено на відповіднїйший час.

Моя дальша просьба відносить ся до будови резиденциї для греко-католицкого епіскопа в Перемишли. Стару епіскопску палату, — коли так можна назвати той будинок (голоси: Дуже добре!) — признано вже перед 25 роками за валячу ся (голоси: Слухайте!) і єї розвалено. Від того часу мешкають епіскопи в найманих домах, (Слухайте!) а чинш виносить річно повних 4.100 зр. То дає за 25 лїт красну суму 100.000 зр.

Питаю ся тепер: чи то економічно для фонду релїґійного? Менї видить ся що нї. А при тім ще має вагу й та обставина, що теперішне помешкане епіскопа єсть віддалене о цїлих два кільометри від епіскопскої церкви. Пляни будови і кошторис лежать вже від многих лїт готові. Нема лиш доброї волї, щоби цїлу сю справу довести до доброго кінця.

Наконець змушений я порушити ще одну дуже прикру справу, котру звертаю на адресу цїлого міністерства. Єсть то непошановане руских сьвят у всхідній Галичинї поодинокими урядниками. Дїйстно треба лиш жалїти над тим, що можуть бути взагалї урядники, котрі не завдають собі того маленького труду переглянути раз в тиждень юліяньский календар, щоби довідати ся, що на сей або той день припадає руске сьвято. Случаї, що руский селянин мусить в сьвята ставити ся на урядові терміни не суть так дуже рідкі. Прошу то вірити менї на слово, чей можете мене уважати за достовірного. Отже то зло треба усунути і було би дуже відповідно, щоби цїле міністерство схотїло видати строге розпорядженє до поодиноких дикастерий. Того вимагає трета із десятьох заповідий Божих. (Оплески.)

Перегляд полїтичний.

Нинїшне засїданє Палати послів буде цїкаве, бо на нїм рішить ся справа словіньскої ґімназиї в Цилеї. Вже вчера на вечірнім засїданю розпочала ся дебата над сею справою при титулї „школи середні" а сполучена нїмецка лївиця підняла була против неї великий крик. Нинїшне голосоване над сею справою буде дуже цїкаве. Лївиця скликала всїх своїх членів, а так само постановили і нїмецкі национали і Італїянцї явити ся нинї в повнім комплетї. Нїмцї з Градця постановили запротестувати против утвореня словіньскої ґімназиї в Цилеї.

З Петербурга доносять, що мінїстер справ заграничних кн. Лабанов принимав на авдиенциї члена болгарскої депутациї митроп. Климентия. — О станї здоровля мінїстра війни ґен. Ванновского наспіла непокоюча вість, недуга єго збільшила ся.

Урядовий Journ. de St. Peterbg. старає ся доказати, що принята Росиєю порука за хіньску позичку не означає нічого иншого як лиш тревалий мир межи Хіною а Росиєю.

Можна сказати, що сербска поступова партия, т. зв. напредняки, прийшла в Сербії знову до повної власти. Новий кабінет єсть поступовий, а король іменував ще проводиря напредняків Гарашанїна президентом скупштини.

Новинки

Львів дня 10 липня 1895

— **Іменованя.** Рада міска у Львові іменувала: Альбина Пшепилиньского управителем школи сьв. Мартина і Володислава Монсо управителем школи сьв. Софії; дальше одержали від ради міскої посади дїйстних учителів: Фавстин Урбаньский, Володислав Ґонсевич, Кароль Вінкентий Моняк, Лев Зелиньский, Антін Павенцкий, Мартин Фридель, Ґустав Кубик, Леонард Леґ, Ем. Теод. Левицкий, Кароль Станиславский, Апт. Фр. Гарашкевич, Винк. Валашкевич, Адам Завирский, Самуил Френкель.

— **Перенесеня.** Ц. к. Дирекция почт і телеграфів перенесла почтових офицыялів: Володисл. Терликовского зі Станїславова до Львова, Альфреда Віктора зі Львова до Перемишля, дальше почтових асистентів: Тому Фоку з Кракова до Перемишля, Петра Кутковского і Фр. Гашку зі Львова до Станїславова, Л. Зальцмана і Мих. Кочиркевича з Перемишля до Кракова, Мариана Заренкевича зі Станїславова до Скали, Івана Поповчака з Кракова, Авраама Хармана зі Щаковоі, Альфреда Бучака зі Спягина і Людвика Лїнка з Тарнова до Львова, вкінци Рудольфа Вуйцицкого зі Скали до Щаковоі.

— **З львівскої архієпархії.** Презенти одержали оо.: Людомир Зарицкий на Устє і Стефан Донарович на Протеси.

— **В справі колпаків для руского духовеньства** видав митрополичий Ординариять таке письмо до духовеньства і вірних львівскої архієпархії: Устав нашої церкви греко-католицкого обряду приписує для сьвящеників при деяких частях богослужень відповідне накрите на голову. З часом той звичай у нас затратив ся і наші Ординарияти, хотячи єго назад ввести в житє, удавали ся вже від довшого часу з просьбою до Сьвятїйшого Престола о дозвіл носити духовеньству колпаки. Однако ся справа стрітила многі трудности і аж минувшого року з порученя Сьвятїйшого Престола призволила Апостольска Нунциятура у Відни уживати греко-кат. крилошанам при всїх трех капітулах в Галичинї колпаків віолетової краски в часї церковних богослужень. Для введеня одностайности внесено просьбу до Апостольскої Нунциятури у Відни о позволенє, щоби колпаки такої самої форми, лише чорної краски, могло всьо Духовеньство всїх трех Епархій греко-католицкого обряду в Галичинї підчас богослужень церковних уживати, а таке позволенє удїлила Нунциятура у Відни декретом з дня 23-го марта с. р. Подаючи се до відомости Духовеньства постановив митрополичий Ординариять: „Всечестнє Духовеньство обряду греко-католицкого має від тепер уживати при бог.служенях церковних колпаків форми шестигранної, краски чорної, з тим, що нї форми нї краски сих колпаків зміняти нікому не вільно, лише декани і совітники Ординариятскі на колпаках чорної барви можуть мати ґузик барви віолетової. Поручає ся Всечестному Духовеньству, щоби се наше розпорядженє було також обвіщене в церкві зібраному вірному народови". — Рівночасно розіслав митроп. Ординариять духовеньству „Устав о накритю голови при богослуженях" з точним зазначенем: коли голову відкривати. В замітцї до „Уставу" подано дві фірми, що колпаки після приписаної форми виробляють: 1) Товариство для виробу і продажи риз церковних в Самборі, 2) Stefan Wersan, Wien, VIII Lederergasse 32.

— **Маркиз Бакеґем,** бувший мінїстер внутрішних справ, прибув — як пише Neue fr. Presse — на довший побут до Галичини. Іменно перебуває тепер в домі п. Володислава Федоровича.

Нїмеччинї і Франциї а навіть і в Анґлїї, але далеко на північ они не сягають.

Найцїкавійше то, що труфля держить ся всюди деяких дерев головно дуба і бука, росте отже по лїсах і край лїсів і то завсїгди так далеко від дерева, як далеко сягає єго корінє, хоч не росте на самім корінюю. Другим услівєм для труфлї єсть, щоби земля була вапниста; на иншій земли не буде она рости. Скоро зрубати лїс то щезає і труфля, але появляєсь знову, скоро зруб заросте, однакож не скорше аж в 15 до 20 лїт. Труфля появляєсь що року на однім і тім самім місци, котре займає иногдї й кількапайцять квадратових метрів; на таким місци буде часом труфля коло труфлї. Труфля як до якої сторони дозріває під конець серпня або аж пізно в осени і длятого вибирають єї із землї аж в половинї вересня і через цїлу осінь, або часом аж на весну.

Але в тім цїла штука, як вишукати труфлю під землею. Римляни пізнавали місця, де знаходить ся труфля, по тім, що земля була там иногдї якось характеристично попукана, або що на тім місци виростали деякі ростинки. В той спосіб вишукують труфлї ще и нинї у Франциї в Поату, де суть родини, котрі з рода в рід займають ся вишукуванєм труфлів і длятого знають ся дуже добре на сїй роботї.

Далеко цїкавійший єсть другий спосіб вишукуваня труфлів, котрий має зовсїм характер польованя. На таке польованє вибирають ся люди з виученими умисно до того свиньми або псами. Свиня має то вже в своїй природї, що шукає за поживою і в земли та розриває єї для того рийком. Отже молоду пятимісячну свиню беруть на мотузок та ідуть з нею в лїс, де міркують, що суть труфлї. Свиня риє землю і скоро вириє труфлю, хоче єї зараз з'їсти; але обачний єї господар дивить ся добре, що она вирила і або ногою відтрутить єї від труфлї, або упхає їй борзо між зуби патик і вхопить зперед неї труфлю. За то за кождою труфлею дасть свини кілька бараболь або жолудий. Тим способом виучить ся свиня вишукувати труфлї і вже їх не їсть, коли вириє. Таку свиню можна відтак уживати через 12 або й 15 лїт до тої роботи.

В подібний спосіб уживають і псів вибираючи до того головно пудлів, вівчарских псів, або таки й псів простих та учать їх коли они ще молоденькі. Песикови, котрий перестав вже ссати, дають молока, в котрім уварено труфлю. Відтак звичаять єго шукати за труфлею в хатї а наконець на дворі, ховаючи труфлю в коробку, в котрій єсть дїрка; за кождий раз, коли пес найде труфлю дають єму щось попоїсти. По тім аж ідуть з ним в лїс. Дуже цїкаво дивити ся, як відбуває ся таке польованє з псом на труфлї. Пес занюхає труфлю, стає неспокійний, бігає доокола того місця і все обнюхує єго а наконець стає і зачинає гавкати уриваним голосом. Збирач труфлів приходить тогди, викопує труфлю а псови дає в нагороду щось попоїсти. В полудневім Ганновері, де єсть богато труфлів, винаймають труфльові лїси збирачам за великі гроші, бо там з півверта тисяча моргів лїса можна назбирати річно до 60 кільо труфлів, а кільо труфлів платить ся по 4 до 5 зр.

Сей спосіб збираня труфлів, або польованє на труфлї єсть не дуже давний, бо походить мабуть з другої половини 15-го століття. Найдавнїйше уживано псів до вишукуваня труфлів в Італїї, бо в 18-ім століттю спроваджено звідтам перші виучені до того пси до Нїмеччини. За одного такого пса платило ся тогди по 100 талярів. Як велике значінє має труфля яко пожива, можна побачити із сего що в 1873 р. назбирано в самій Франциї 3 міліони фунтів труфлів і продано за 16 міліонів франків. Всякі проби штучного розплоджуваня труфлів не удали ся й доси.

Про инші губи не будемо тут широко розводити ся; їх ужиток сягає вже новійших часів. Значінє правдивого або щирого гриба єсть загально звістне, а торговля сушеними грибами єсть навіть досить значна і важна. У нас мали колись також велике значінє й рижки. Назва „рижки" єсть питома наша, взята із рижої, т. є. рудої барви губи. Польска назва „rydze" єсть очевидно походженя руского, зіпсоване руске слово. Рижки їдять ся або смажені на маслї або квашені. Квашені рижки була колись специяльність гуцульска. Гуцули квасили рижки цїлими бербеницями і вивозили їх часто на торг до Коломиї. Відколи винищено лїси, то упала також й продукция квашених рижків і нинї їх майже вже не видати на торгах, а шкода, бо квашені рижки пишна страва, особливо на піст. З инших губ можна би хиба ще згадати про підпеньки, котрі у нас становлять також улюблену, ба, в деяких взглядї навіть важну поживу. Підпеньки їдять ся або сьвіжі або сушать ся яко домашна прятанина на зиму.

Перейдім тепер до материялу на мясну поживу. Вже попереду виказали ми, що мясна пожива сягає до дуже глубокої старини, бо не лиш до часів перед'історичних, але аж до т. зв. передпотопових. Що найважнїйшим материялом на мясну поживу була передовсїм груба звірина, о тім не треба й говорити. Даль-

— **Повінь.** З Перемишля доносять, що в наслідок послідної слоти прибула дуже сильно вода в Сяні і вилила на значнім просторі. З Сянока прошено о відділ піонірів до помочи при ратунку. Найбільші шкоди наробила повінь в Риманові, Синявії і Одреховій.

— **Перерва в зелїзничім руху.** Дирекция зелїзниць державних доносить, що з причини ушкодженя насипу на просторі Надвірна-Ворононянка застановлено від 7 с. м. рух товарових поздів аж до відкликаня.

— **Хитрий Німець.** Один дуже скупий Німець згодив ся з лїкарем, що заплатить ему 100 марок (60 зр.), если ему здойме катаракту з очий. По щасливій операциї на однім оці, коли лїкар прийшов на другий день, щоби здоймити катаракту з другого ока, недужий не позволив, бо — як казав — бачить досить добре на одно око і тому заплатить лише 50 марок. Лїкар не хотїв на те пристати і жадав цїлої умовленої суму, а коли Німець не платив, обжалував его в судї. Тепер всї цікаві, як суд порішить справу; — Німець гадає, що в его користь і дивить ся з насьмішкою на лїкаря своїм одним оком.

— **Перші друкарі.** Одна румуньска ґазета в Карансебеш в полудневій Угорщинї доносить, що архітект і розслїдник старинностий Адриян Діякону найшов в розвалинах римскої кріпости Берзовія коло Темешвару певні докази на те, що Римляни вже в другім віцї по Христї знали друкарску штуку при помочи черенок а іменно, що знали еї в четвертій леґіїї Флявія Фелїкс. То свое відкрите подав Діякону академії наук в Букарештї, котра пересьвідчила ся о его правдивости. Єсли би так дійстно було, то мусїла би упасти дотеперішна гадка, що вітцем друкарства був Ґутенберґ — як кажуть Німцї — або, після Італїянців, Панфілїо Кастальдї, Венетиянин.

— **Про громовиці** з недавних днїв доходять з краю такі вісти: В Оплуцку коло Радехова лютила ся по півночи 4 го с. м. страшенна громовиця; в одній годинї вдарило кільканайцять громів, а один запалив хату Гриця Мазяка і хата, необезпечена, згоріла. — Того-ж дня шалїла страшенна буря з громами в околици Гвіздця, повіта коломийского. В Росохачи забив грім двое людий і запалив хату. В Виноградї запалив хату і стодолу, а вітер в одній хвили перекинув огонь на сусїдну хату й стодолу. Всї будинки, деревяні, згоріли до тла. Шкода значна, бо будинки були красні, великі, згоріли і всї річи в хатї, а крім того кілька стирт немолоченого збіжа. Лиш енерґії п. Андруховича, аґента „Днїстра“ в Виноградї, котрий з нараженем власного житя ставав сам на найнебезпечнїйших місцях та своїм примїром і словом загрівав других до ратунку, треба дякувати, що не згоріло ще з яких 15 будинків, що стояли в напрямі вітру, а два з них були обезпечені в „Днїстрі“. При огни дав ся сильно відчути брак знадібя ратункового; не було анї одного гака, та лиш долонями мусїли люди розривати горіючі бальки. Дивно також, що нема догляду, аби кожда громада мала власну, добру сикавку. — Дня 3 с. м. грім запалив в Бунові, повіта яворівского хату, а в Любинях убив на пасовиску корову і ялівку господаря Мацька Онишкова вартости 80 зр. Худоби було більше в купі, а випало так, що грім вибрав собі обі штуки одного убогого господаря, у котрого ті дві штуки худоби були майже единим его майном. Бідному все вітер в очи! В Турції, повіта коломийского дня 4 с. м. ударив грім в двір посесора Лайзора Бретлера і спалив цїлий будинок до тла. Як-раз день перед тим відбуло ся вінчане дочки того посесора і цїла випрва новоженцїв згоріла в огни. Шкода обчислена на кільканайцять тисяч; з людий нїхто не потерпів. Того-ж самого дня в Чернівцях підчас страшної бурі ударив грім в будинок стациї Volksgarten і заголомшив жінку стражника Рокштайна, котра в наслїдок того стратила бесїду. Також знищили громи богато стовпів телеґрафічних і ушкодили будинок сиґналовий.

— **Новий пророк.** В Каїрі появив ся новий фальшивий пророк. Єсть то сьвященик антіохійского патріярхату, по имени Христоф Ґебара, котрий вже на релїґійнім вічу в Чікаґо виступив був зі своїми засадами. Тепер видає він в Каїрі в арабскім язицї часопись: „Шадат ель гак“ (т. е. сьвідоцтво правди), в котрій викладає свої засади. Він хоче три віроісповіданя: жидівске, магометаньске і християньске разом злити в одно, — узнає тойру, Евангелие і коран за три жерела віри, відкидає науку о сьв. Тройци і божество Ісуса Христа, а Магомета узнає за пророка. Від музулманів жадає він, щоби увірили в Христа і приняли старий і новий завіт сьв. Письма. — Однакож засади сего фальшивого пророка не приймають ся в народї і він не має сили утворити секти.

— **Також академія.** В липску, в Німеччинї, засновує ся школа, котра буде називати ся „Академія моди“. В тій школї будуть професорами кравцї, а їх челядники займуть місця доцентів, т. е. тимчасових учителїв. Основателї школи поставили собі за задачу зреформувати цїле теперішне кравецтво, так, щоби оно відповідало красотї і гіґієнї. Діяльність академії має обіймати цїлу Німеччину. Очевидно, що цїла тота „академія“ обчислена на визиск, бо панове професори скажуть собі солоно платити за науку.

— **Фабрика калїк-волоцюг.** Сими днями відбула ся у Львові перед звичайним трибуналом карним розправа против шайки обманців, котра, підроблюючи документи і сьвідоцтва громадскі, розсилала по краю хлопців і дївчата з підробленими документами, а ті, удаючи калїк і неспосібних до працї, витуманювали від милосердних осіб гроші, котрими відтак дїлили ся в обманцями. Головну канцелярию тої фабрики глухо-нїмих, епілептиків і погорільцїв відкрив аґент полициї Ґінсберґ в мешканю Давида і Ройзи Ерльштайнів у Львові. Найдено там підроблені печатки громадскі міст Миколаєва і Нового-Санча, а також богато підготовлених сьвідоцтв. Перед трибуналом стали Давид і Ройза Ерльштайни, Абрагам Ціпер і Мария Райс з Любачева, Давид Кацъ, Лейба Цінс в Мостиск, Шайна Гальперн і Мошко Брод зі Львова. По переведеній розправі трибунал засудив Давида і Ройзу Ерльштайнів на 6 місяців, Маєра Райса і Давида Каца на 2 місяцї, а Шайне Гальперна на 8 місяців вязницї.

— **Померли:** О. Онуфрий Луцкий, сьвященик-ювилат, парох Ріпчич, дрогобицкого деканата, в 83 тім роцї житя і 58-ім сьвященьства.

шим материялом були риби, а очевидно аж значно пізнїйше й птахи. За далеко би то нас завело, як би ми хотїли розбирати весь той материял, що давав людем мясну поживу; ми обмежимось длятого лиш на кількох характеристичних чертах, показуючих нам, що при мясній поживі релїґія сповняла службу санїтарну, а еї постанови заступали правила гіґієни або науки о здоровлю.

Коли станемо розглядати ся в материялї мясної поживи і возьмемось слїдити за тим, від коли мясна пожива почала уживати ся людьми, то прийдемо до одної точки, в котрій побачимо, що віра у деяких народів дозваляла людем їсти мясо одних звірят, мясо же других заказувала. Одні звірята уважала за „чисті“, другі за нечисті. Звістно загально, що звірята підпадають всїляким недугам, котрі иноді бувають заразливі і шкодять не лиш другим здоровим звірятам, але також і людем. Релїґійні постанови, котрі давнїйше в браку инших відомостий обнимали цїле житє людске, духове і фізичне, упорядковували також і уживане мясної поживи, а робили то в той спосіб, що одні звірята признавали чистими, а другі нечистими. В чім виділи они ту чистоту і нечистоту, трудно сказати, тим більше, що якесь звіря, котре у одного народу уважало ся за нечисте, було у другого чисте. То всїляке пониманє частоти і нечистоти якогось звіряти видимо найлїпше на свини. Свиня належить до тих звірят, котрі чоловік усмирив був вже дуже давно і зробив з него звіря домашне. Хинцї годували свинї вже 5 тисячів лїт тому назад. Стародавні Єгиптияни уважали свиню за звіря нечисте, але мимо того держали цїлі стада свиний, в певних часах приносили їх богам на жертву і тогди їх їли. Отже у одного і того самого народу одно і то саме звіря можна було їсти і не вільно було їсти. Дійстна причина того могла бути не инша лиш та, що спостережено, що якесь звіря уживане на поживу, шкодило людем — було нечисте; але часом могло оно й не шкодити, отже було чисте і его можна було їсти. Право, чи якесь звіря єсть чисте або нечисте, належало до сьвященослужителїв того-ж народу. Стародавні Жиди ідучи за примїром своїх учителїв Єгиптиян, уважали свиню також за нечисте звіря і до нинї ще не їдять свинини. Але она їм не заказана безвзглядно — після пояснень тальмуда вільно жидам їсти й свинину, але треба лиш знати, котру часть з неї, а що в приписах жидівских о стравах не сказано, котру часть із свинї можна їсти, а котру нї, то й не їдять свинини зовсїм. Зовсїм противно було у Римлян; у них уважала ся свиня не лиш за звіря чисте, але навіть за сьвяте, а печеня з дика мусїла конче бути на кождім богатшім весїлю римскім.

Иншого рода вплив релїґії на добір мясної поживи був н. пр. той, що у Єгиптиян не вільно було їсти сьвятих звірят. Низшим клясам в Єгиптї не вільно було їсти волового мяса, бо віл уважав ся за звіря сьвяте. Той звичай задержав ся ще й нинї н. пр. на острові Ципрі, де місцеві люди не хотять за нїяку цїну їсти волового мяса, а під ту пору, коли Анґлїйцї взяли були сей остров, не могли там за нїяку цїну роздобути волового мяса.

(Дальше буде)

Господарство, промисл і торговля.

— **Ц. к. Дирекция руху зелїзниць державних** оповіщує: Доходжене позасудових претенсий, походячих з умови о перевіз (реклямаций) з виїмкою претенсий о зворот надплачених належитостий перевозових. Повідомлює ся Вп. сторони інтересовані, що від дня 1 липня 1895 будуть непохибно виповняти ся приписи тарифи, часть I. (постанова додаткова II. до §. 73 реґуляміну руху) і що затим при домаганю ся винадгороди по причинї втрати, уменшеня або ушкодженя посилок, як також з причини опізненя речинця достави, наколи такі вимоги будуть підноситись не через самих управнених, належить залучити крім инших прилог ще також і на кождий лист перевозовий осібну, правосильну і остемпльовану цесию. Таку цесию мусить управнений до реклямациї яко цедент власноручно підписати, а заряд ц. к. австр. зелїзниць держ. по мисли висше наведених постанов жадати судової або нотарияльної леґалїзациї підпису в случаях, наколи би достовірність того окавала ся сумнївою. Дальше повідомляє ся, що ті цесиї підлягають оплатї стемплевій (поз. тар. 32, 2 д, 65 А. а, взглядно 101 А м, 101 Б зак. о належ. — найменше 50 кр.) і що проте недостаточно або і зовсїм не остемпльовані буде передаватись до дальшого ужитку урядового дотичній ц. к. Дирекциї округа скарбового.

— **Нове нафтове товариство.** П. Мінїстер справ внутрішних в порозуміню з інтересованими мінїстерствами призволив Симеонови Берґгаймови і Вілїямови Мак Ґарвеєви в Мариямполи в повітї горлицкім утворити товариство акцийне під фірмою: „Галицке карпатске нафтове товариство, давнїйше Берґгайм і Мак Ґарвей“ з осїдком в Мариямполи, затверджуючи рівночасно статути того товариства.

Телєґрами.

Прага 10 липня. Чеські Нїмцї вислали письмо до дра Пленера, в котрім висказують ему повне признане за его діяльність і надію, що він знову возьме провід партиї.

Софія 10 липня. Після телєґрами президента палати Тодорова до президента мінїстрів сказав кн. Лабанов болгарскій депутациї, що Росия мимо зірваня дипльоматичних зносин з Болгариею не перестала бути для неї прихильною.

Льондон 10 липня. Кедив єгипетский вибере ся 15 с. м. в подорож до Константинополя і перебуде за границею около трех місяців.

За редакцию відповідає: **Адам Креховецкий.**

З друкарнї В. Лозиньского під зарядом В. І. Вебера.